

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul VI nr.65

Mai 2003

Cuprins

<i>Tendințe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna mai 2003.....	2
<i>Evoluția producției</i>	- Tendință ascendentă a producției industriale	3
<i>Stocuri</i>	- Trend descendent al stocurilor.....	6
<i>Factori care limitează producția</i>	- Blocajul financiar revine pe primul loc în ierarhia factorilor care limitează producția.....	7
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă se accentuează	8
<i>Prețuri de producție</i>	- Ritm temperat de creștere a prețurilor de producție	9
<i>Investiții</i>	- Estimări pozitive privind activitatea de investiții	10
<i>Profitabilitate</i>	- Rata profitabilității se menține pe un trend favorabil.....	11
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i>		12
<i>Precizări metodologice</i>		16

Evoluțiile principalilor indicatori în luna mai 2003

Potrivit estimărilor exprimate de managerii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură în legătură cu evoluția principalilor indicatori economici ai activității de producție în industrie și sectorul de construcții, pentru luna mai 2003 se preconizează menținerea tendinței pozitive a acestora.

Circa 53 la sută dintre agenții economici consideră că vor realiza o producție mai mare decât în luna anterioară, în timp ce un procentaj de circa 15 la sută anticipează că aceasta se va încadra pe un trend descendent. În proporție de aproape 32 la sută, participanții la sondaj apreciază că producția realizată se va menține la nivelul lunii precedente. Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție este estimat la circa 72 la sută.

Fenomenul de absorbție a stocurilor se reinstalează după ce în ultimele două luni a fost majoritară ponderea sectoarelor în care acesta a fost absent. Procentajul celor care apreciază că pe ansamblul sectorului de producție industrială vor crește stocurile de produse finite însumează circa 6 la sută (față de 18 la sută în luna aprilie), iar cel al respondenților care estimează că absorbția stocurilor de produse finite se va intensifica se situează în jurul nivelului de 22 la sută. Stocurile de materii prime înregistrează un nivel satisfăcător în majoritatea ramurilor, conform opiniilor exprimate de circa 90 la sută dintre participanții la sondaj. Aproximativ 8 la sută dintre agenții economici chestionați apreciază că nivelul acestora se situează sub cel normal, semnalând existența unor probleme de aprovizionare în unele sectoare.

În luna mai principalele cauze ale limitării creșterii economice sunt considerate a fi: blocajul financiar, cererea insuficientă, evoluția cursului monedei naționale, lipsa materiilor prime și nivelul dobânzilor bancare.

Deși cea mai mare parte a participanților la sondaj (circa 63 la sută) apreciază că nu vor avea loc modificări esențiale în ceea ce privește evoluția forței de muncă în industrie, trebuie remarcată accentuarea decalajului dintre cererea și oferta de forță de muncă. Dacă în luna anterioară procentajul respondenților care estimau că numărul de personal se va încadra pe un trend descendent era de circa 17 la sută, în luna mai acesta însumează aproape 32 la sută.

Ponderea respondenților care apreciază că evoluția prețurilor de producție va fi ascendentă s-a redus substanțial comparativ cu prima lună a trimestrului II, fiind rezultatul opiniilor exprimate de circa 14 la sută dintre cei chestionați (cu circa 24 de puncte procentuale mai puțin decât în luna aprilie). Însușind circa 74 la sută, procentajul agenților economici care anticipează o evoluție stabilă a prețurilor de producție a crescut substanțial față de luna precedentă, când 52 la sută dintre respondenți s-au exprimat în acest sens. Circa 9 la sută dintre agenții economici apreciază că vor opera reduceri ale prețurilor de producție practicate.

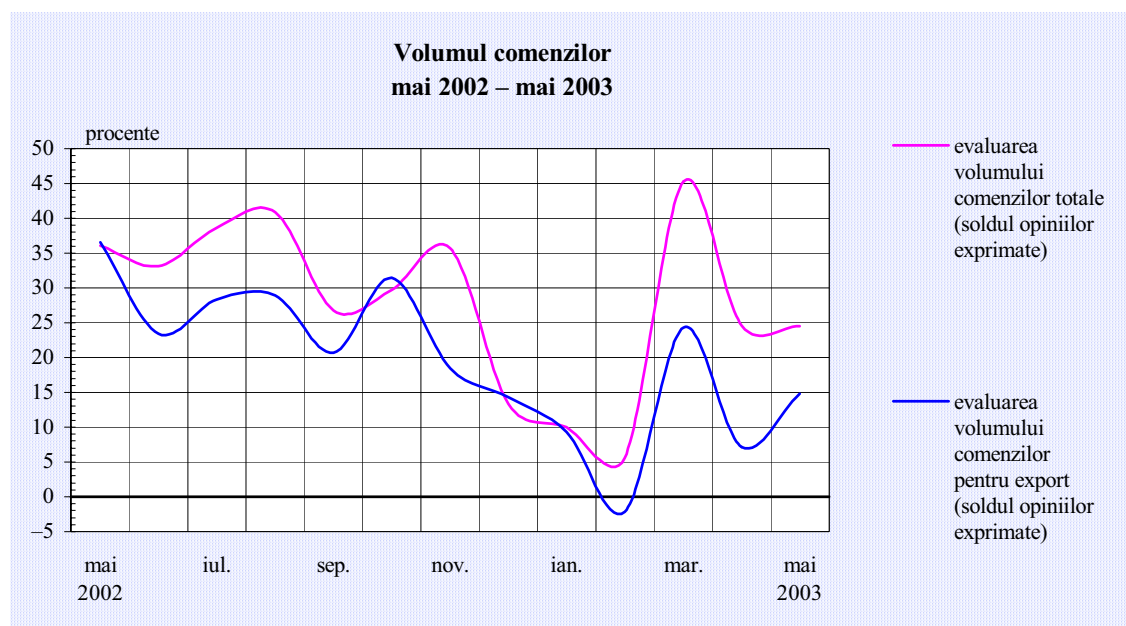
În ceea ce privește volumul investițiilor, dar mai ales nivelul ratei profitabilității, estimările indică o evoluție pozitivă a acestora. Dacă în cazul investițiilor cea mai mare parte a celor chestionați (peste 60 la sută) anticipează menținerea la un nivel nemodificat a volumului de activitate, în privința ratei profitabilității procentajul majoritar revine celor care estimează un trend ascendent al acesteia (peste 47 la sută).

Tendință ascendentă a producției industriale

Din aprecierile managerilor întreprinderilor participante la sondaj, pentru luna mai se conturează perspectiva unei evoluții ascendente a producției industriale. În proporție de 36 la sută, agenții economici a căror activitate se desfășoară în sectorul industrial estimează creșterea portofoliului de comenzi, aproape 52 la sută anticipează menținerea acestuia la același nivel, iar opiniile nefavorabile reprezintă circa 12 la sută.

Evoluții	Apr. 2003	Mai 2003
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	73,3%	71,5%

Sectoarele în care ponderea operatorilor care consideră că vor avea o dinamică accentuată a volumului de comenzi se situează peste media pe industrie, sunt: industria alimentară, industria ușoară, industria chimică, industria materialelor de construcții, metalurgie, industria de mașini și echipamente, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții

*Trend pozitiv
al volumului
total de
comenzi*

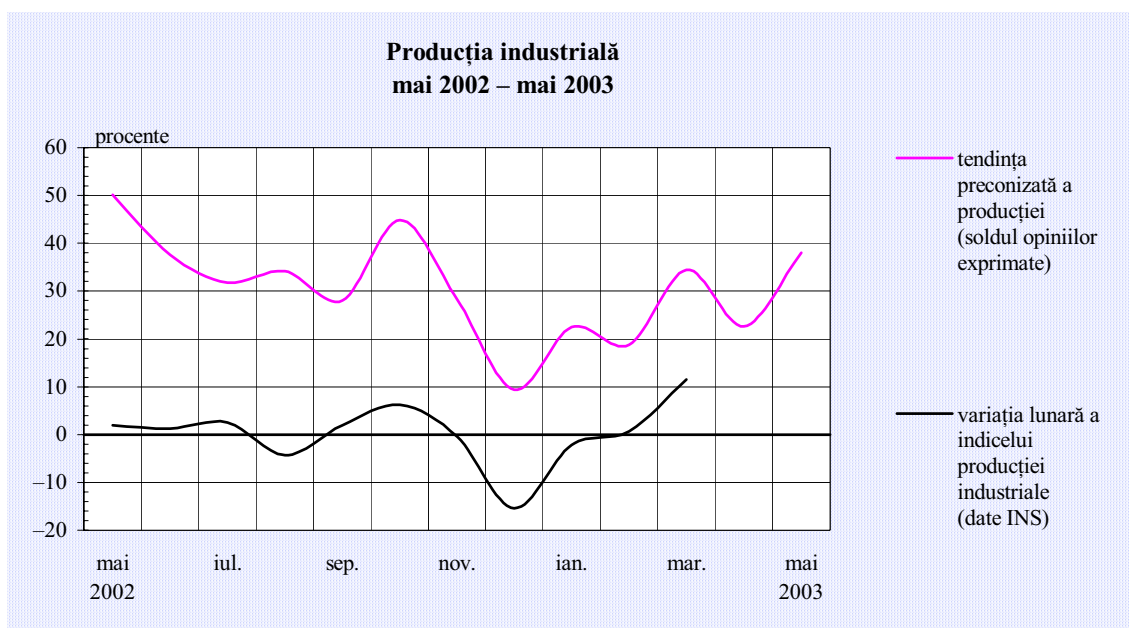
Reducerea portofoliului de comenzi pentru luna în curs și implicit o relativă încetinire a ritmului activității economice sunt anticipate de către mai mult de jumătate dintre agenții economici care activează în sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și în mai mică măsură (în proporții cuprinse între 6 și 28 la sută) de către cei din industria materialelor de construcții (unde predominante sunt estimările optimiste), industria de prelucrare a petrolului și industria de prelucrare a lemnului.

Estimările privind evoluția portofoliului de comenzi pentru export sunt favorabile unui trend ascendent al acestuia: circa 27 la sută dintre participanții la sondaj estimează o creștere a exporturilor, iar circa 40 la sută consideră că în sectoarele pe care le reprezintă evoluția portofoliului de comenzi destinate exportului va fi stabilă. O conjunctură mai puțin favorabilă este semnalată de către un procentaj însumând circa 13 la sută dintre agenții economici care intră în componența eșantionului chestionat.

Agenții economici care apreciază că vor avea de onorat o cerere externă majorată pentru produsele realizate sunt localizați cu precădere în industria ușoară, industria chimică, industria materialelor de construcții, metalurgie, industria de mașini și echipamente, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și industria mijloacelor de transport.

Mai puțin optimiști sunt îndeosebi agenții economici din industria de prelucrare a petrolului (circa 48 la sută), precum și în proporții mai reduse (între 11 și 14 la sută dintre participanți) cei din industria alimentară și industria de prelucrare a lemnului, unde se preconizează că trendul volumului de comenzi pentru export va fi descendent în luna mai.

*Evoluție
ascendentă a
producției
industriale*

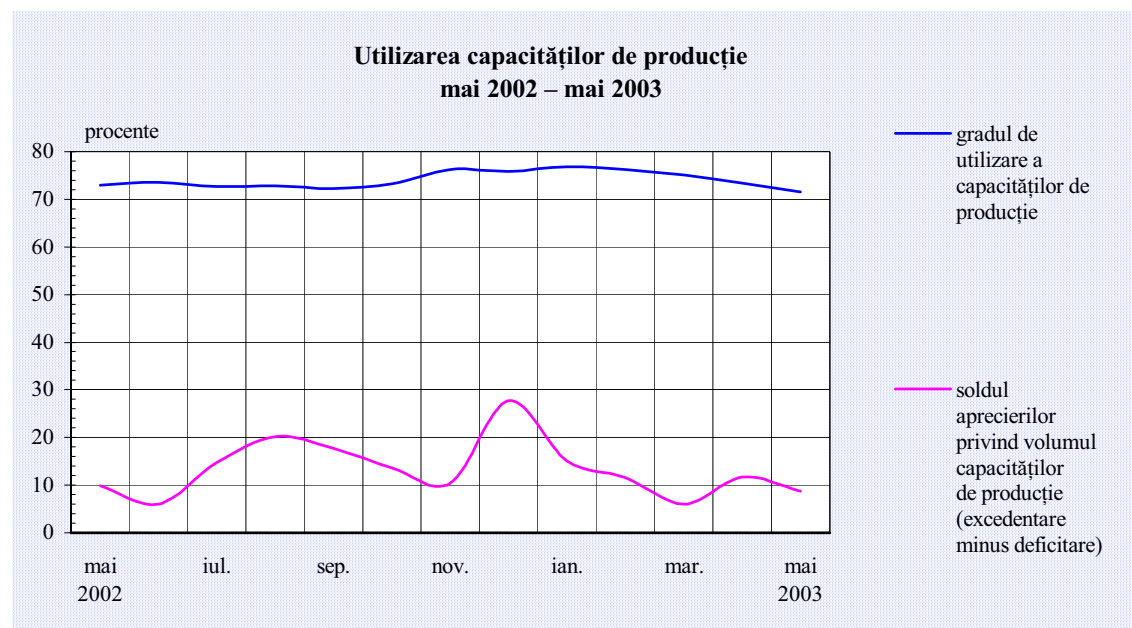

Bazându-și estimările pe anticipările optimiste privind evoluția cererii în sectoarele pe care le reprezintă, circa 53 la sută dintre cei chestionați (cu 14 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă) consideră că vor obține o producție superioară comparativ cu luna aprilie. Circa 15 la sută dintre participanții la sondaj estimează o evoluție descendentă a producției, în timp ce aproape 32 la sută preconizează menținerea producției la nivelul lunii anterioare.

În industria chimică, industria de prelucrare a lemnului, metalurgie, industria de prelucrare a petrolului, industria materialelor de construcții, industria de mașini și echipamente, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții sunt așteptate evoluții peste media sectorului de producție industrială. O revigorare a activității este așteptată și de agenții economici care

activează în industria alimentară, industria ușoară și industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou.

Mai mult de jumătate dintre respondenții care activează în sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, precum și o parte a celor din industria de prelucrare a lemnului, industria extractivă și industria de prelucrare a petrolului (unde sunt preponderente opiniile favorabile unei evoluții stabile sau ascendente a producției) anticipează tendințe contrare.

Potențialul tehnologic este corelat cu programul de producție

În luna mai capacitățile de producție vor fi utilizate în proporție de circa 72 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a acestora situându-se în apropierea mediei pe industrie (mai puțin în industria mijloacelor de transport, industria de mașini și echipamente, industria alimentară și industria materialelor de construcții, unde gradul de utilizare a capacităților de producție se situează între 49 și 61 la sută).

Circa 82 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că între potențialul tehnologic aflat în exploatare și programul de producție există o bună corelare. Aproximativ 13 la sută dintre cei chestionați consideră că dispun de capacități de producție insuficient utilizate. În cea mai mare parte, aceste opinii provin de la agenții economici din sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, industria chimică, industria materialelor de construcții, industria mijloacelor de transport și din activitatea de construcții.

Stocuri

Trend descendent al stocurilor

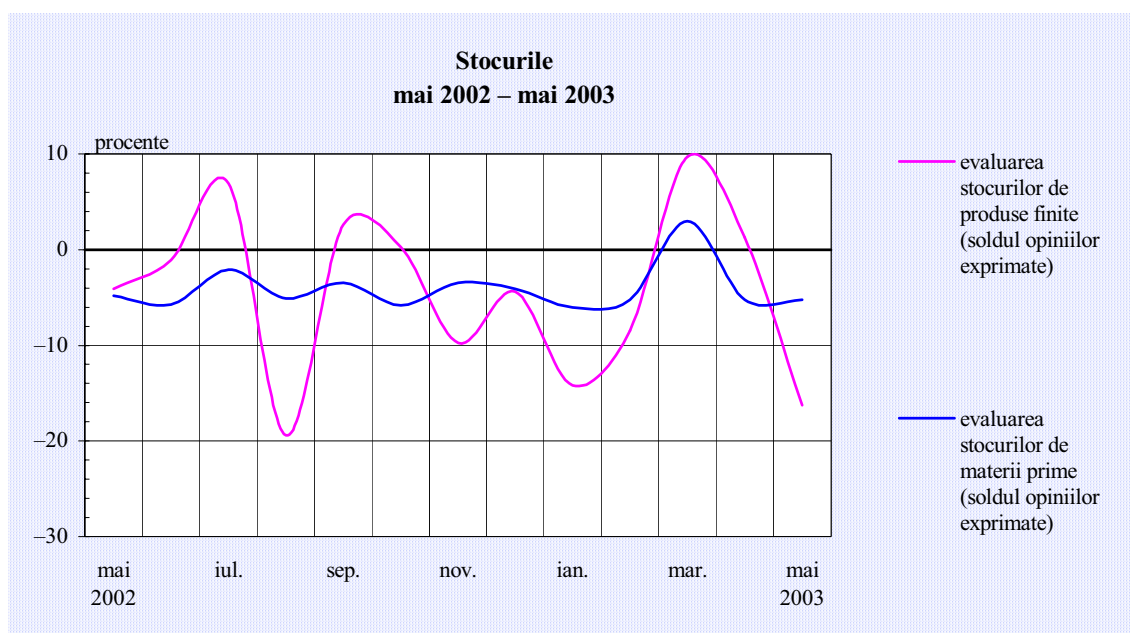
Volumul stocurilor de produse finite se va modifica semnificativ comparativ cu luna aprilie, când (pentru a doua oară în acest an), potrivit răspunsurilor managerilor întreprinderilor chestionate, se prefigura o acumulare a stocurilor la producători.

Pentru luna mai, opiniile exprimate în sensul reînălțării fenomenului de absorbție a stocurilor depășesc cu peste 16 puncte procentuale pe cele ale operatorilor care au estimat creșterea stocurilor de produse finite.

Evoluții	Apr. 2003	Mai 2003
Stocurile de produse finite	↗	↘
Stocurile de materii prime	↘	↘

O reducere mai pronunțată a stocurilor este anticipată de către respondenții din industria chimică, industria alimentară, industria mijloacelor de transport, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și activitatea de construcții.

Evoluție favorabilă a stocurilor

Circa 6 la sută dintre participanții la sondaj (localizați cu precădere în industria materialelor de construcții, industria de mașini și echipamente și industria de prelucrare a lemnului) consideră că stocurile de produse finite vor continua să crească, în timp ce pentru aproape 63 la sută dintre cei chestionați acestea vor rămâne neschimbate.

Deși lipsa materiilor prime continuă să fie prezentă pe lista factorilor care afectează desfășurarea normală a procesului de producție, circa 90 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că stocurile de materii prime înregistrează un nivel satisfăcător.

Cu toate acestea, aproape 8 la sută dintre participanții la sondaj se confruntă cu probleme generate de lipsa materiilor prime. Principalii reprezentanți ai acestei categorii provin din industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, metalurgie, activitatea de construcții și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

*Factori care
limitează
producția*

Blocajul financiar revine pe primul loc în ierarhia factorilor care limitează producția

Opiniile exprimate de un procentaj însumând circa 48 la sută dintre cei chestionați (cu 14 puncte procentuale mai mult decât în luna aprilie) situează din nou pe primul loc între factorii responsabili de limitarea creșterii producției dificultățile legate de imposibilitatea asigurării continuității fluxurilor financiare. Problemele generate de blocajul financiar sunt prezente în toate ramurile industriale. În industria alimentară, poligrafie, sectorul de prelucrare a petrolului, industria materialelor de construcții și industria mijloacelor de transport, efectele negative ale blocajului financiar sunt nominalizate în proporții situate sub media pe industrie (între 11 și 31 la sută).

Circa 41 la sută dintre respondenți (cu 4 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă), consideră că activitatea productivă este îngreunată și ca urmare a cererii insuficiente. Și în acest caz se remarcă generalizarea fenomenului la nivelul întregului sector de producție industrială. Portofoliul de comenzi este considerat insuficient pentru acoperirea programului de producție cu precădere în industria materialelor de construcții, sectorul de prelucrare a petrolului, industria chimică, industria de mașini și echipamente, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții (unde ponderea respondenților care s-au exprimat în acest sens se situează între 57 și 70 la sută).

Deprecierea monedei naționale generează dificultăți în desfășurarea normală a activității productive, conform opiniei a circa 19 la sută dintre participanții la sondaj. Cu excepția activității de construcții, industriei extractive, industriei de mașini și echipamente, industriei mijloacelor de transport și metalurgiei, unde efectele creșterii cursului de schimb par a fi mai puțin resimțite (din aceste sectoare provenind între 1 și 17 la sută dintre opinii), în restul sectoarelor de activitate deprecierea leului este percepută ca factor advers este resimțită în proporții cuprinse între 25 și 95 la sută.

Potrivit opiniei exprimate de circa 14 la sută dintre participanții la sondaj (cu 9 puncte procentuale mai puțin decât în luna anterioară), un alt factor care a influențat negativ derularea în condiții optime a procesului de producție este lipsa materiilor prime. Acest fenomen afectează în special industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, metalurgia, industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, activitatea de construcții și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

Un procentaj reprezentat de circa 10 la sută dintre respondenți consideră că slaba orientare către clienți și nivelul ridicat al dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebancari

contribuie la îngreunarea finanțării investițiilor, dar și a procesului de producție ca urmare a șanselor reduse ale întreprinderilor de a accede la credite. Astfel de aprecieri au fost făcute îndeosebi de agenții economici din industria de prelucrare a lemnului, industria materialelor de construcții, industria chimică, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, metalurgie și din activitatea de construcții.

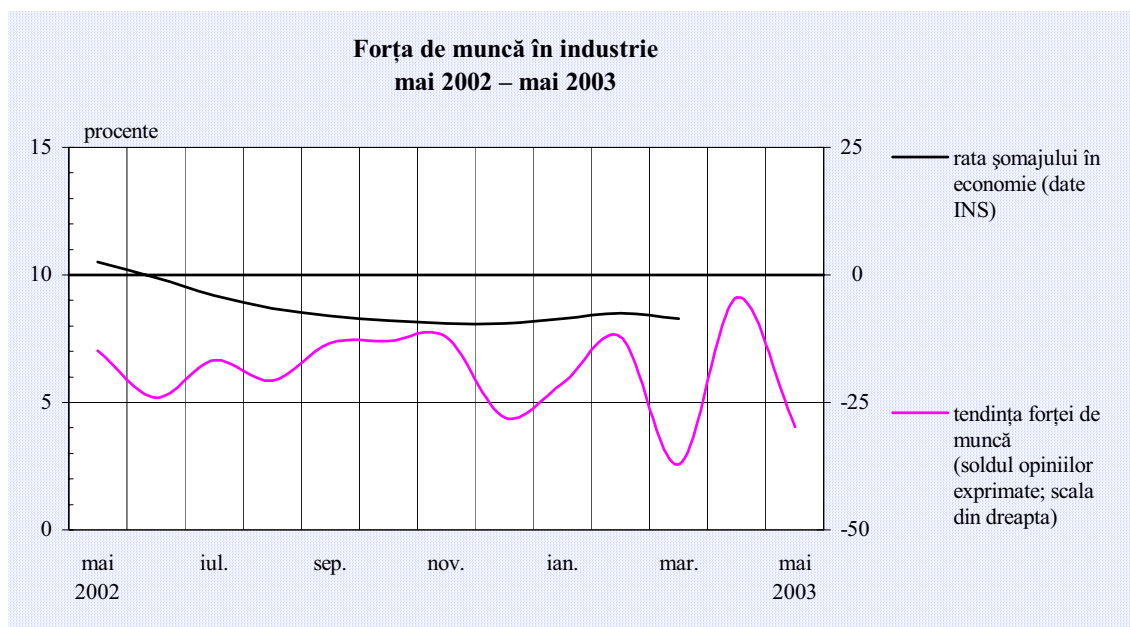
Utilizarea forței de muncă

Decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă se accentuează

Pentru luna mai, estimările agenților economici participanți la sondaj cu privire la evoluția forței de muncă angajate în activitățile industriale evidențiază o accentuare a trendului descendent. Procentajul celor care apreciază că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal îl depășește cu aproape 30 de puncte procentuale (față de numai 4 puncte procentuale în luna precedentă) pe cel al opiniilor favorabile unei evoluții ascendente a numărului de personal angajat.

Aproape 32 la sută dintre respondenți (cu 15 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă) au apreciat că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal.

*Trendul
descendent al
forței de
muncă
angajate în
industrie se
accentuează*

Cele mai afectate de reducerile de personal sunt industria de prelucrare a petrolului, industria de mașini și echipamente, industria chimică, industria materialelor de construcții, industria extractivă și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, ramuri care se regăsesc și printre cele unde se anticipează diminuarea portofoliului de comenzi sau utilizarea sub potențial a capacităților de producție din dotare.

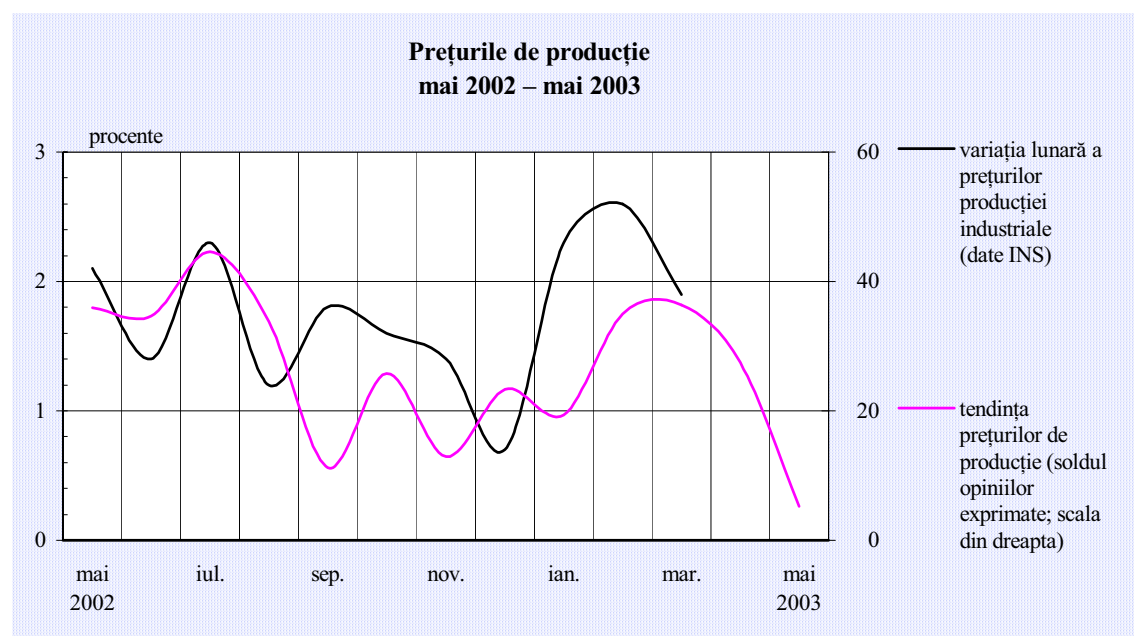

În marea parte a sectoarelor industriale continuă însă să se mențină echilibrul în ceea ce privește forța de muncă utilizată, 62 la sută dintre participanții la sondaj exprimându-se în sensul unei relative stabilități a numărului de personal angajat.

Prețuri de
producție

Ritm temperat de creștere a prețurilor de producție

Evoluția prețurilor producătorilor industriali se va menține pe același trend ascendent, dar se poate aprecia că ritmul de creștere va fi redus, anticipându-se o evoluție lentă a acestora. Pentru luna mai, un procentaj de circa 74 la sută dintre participanți apreciază că nu vor avea loc modificări esențiale ale prețurilor practicate, în timp ce un procentaj record de circa 9 la sută estimează o evoluție descendentă a acestora.

*Ritm lent de
creștere a
prețurilor de
producție*

Creșteri ale prețurilor practicate sunt preconizate de către 14 la sută dintre agenții economici participanți la sondaj (cu 24 de puncte procentuale mai puțin decât în luna aprilie). În industria extractivă, industria alimentară, industria ușoară, precum și în industria materialelor de construcții și industria de mașini și echipamente, anticipările se situează peste media sectorului de producție industrială.

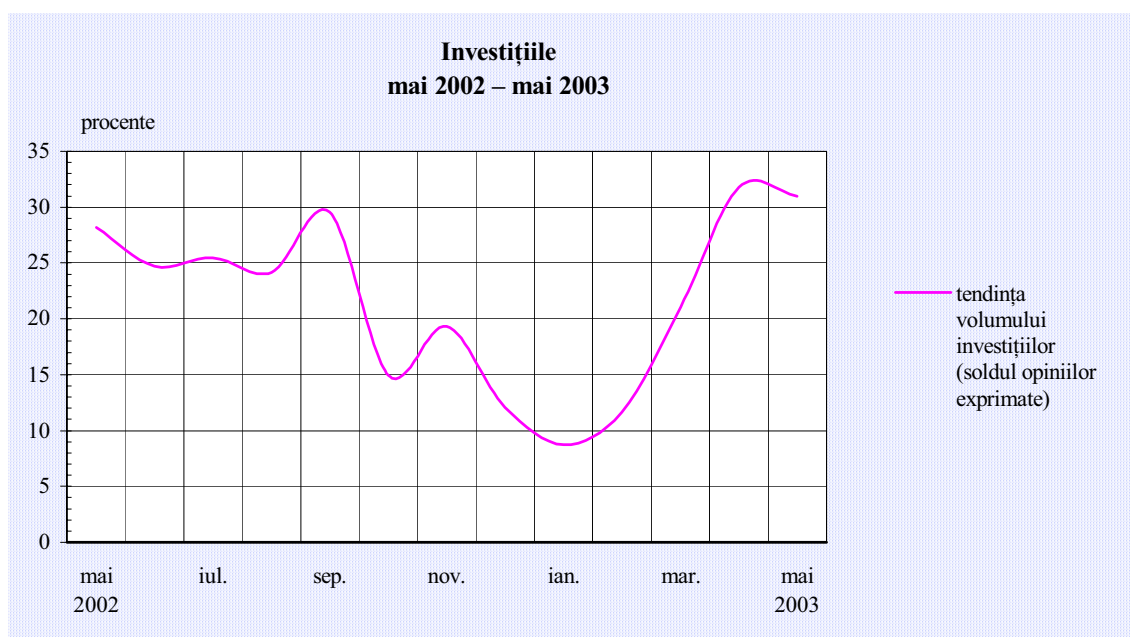
Un procentaj însumând 9 la sută dintre producătorii industriali chestionați apreciază că în contextul confruntării cu diminuarea cererii, pentru a evita acumularea stocurilor de produse finite vor recurge la reduceri de prețuri (cu precădere cei din industria extractivă, industria chimică, industria de prelucrare a petrolului și din industria mijloacelor de transport).

Investiții

Estimări pozitive privind activitatea de investiții

Participanții la sondaj apreciază că procesul investițional va continua și în luna mai, fără a se înregistra modificări esențiale față de evoluțiile înregistrate în luna precedentă. Estimările sunt în continuare pozitive, dar se menține ponderea majoritară a celor sceptici (circa 60 la sută dintre operatorii economici chestionați), care nu prevăd evoluții semnificative în activitatea de investiții.

Ritmul investițiilor devine lent

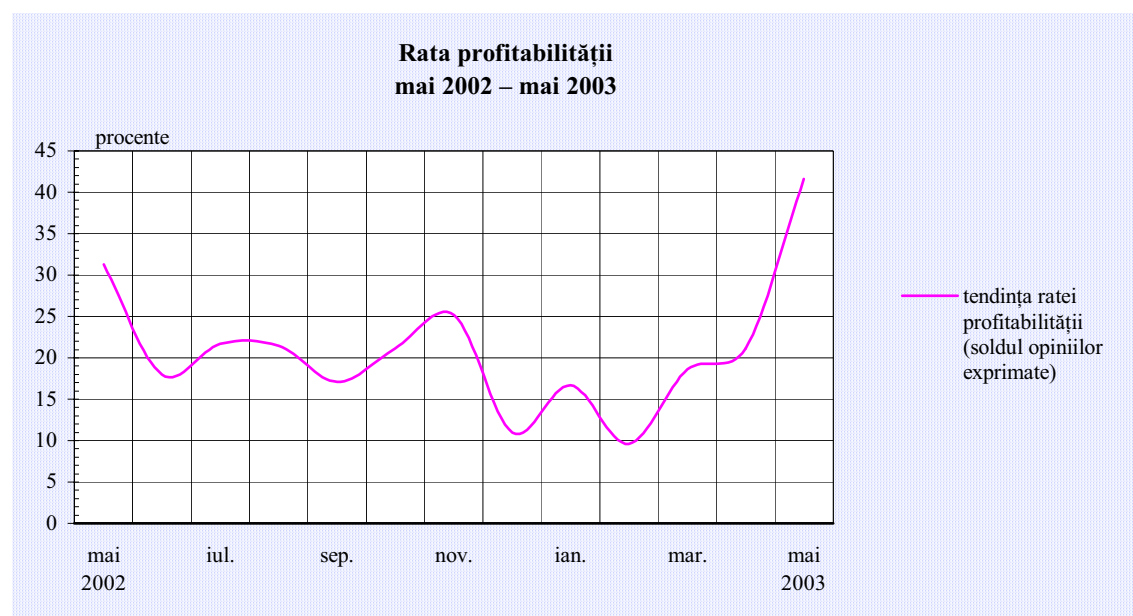
Pe ansamblul sectorului de producție industrială, estimările asupra evoluției investițiilor evidențiază un procent de 35 la sută al celor care anticipează că există resurse pentru relansarea activității de investiții. Astfel de opinii provin de la operatorii economici din ramurile: industria de mașini și echipamente, industria de prelucrare a petrolului, industria de mijloace de transport, industria materialelor de construcții, industria ușoară și o parte a celor din industria extractivă și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

Similar lunii precedente, circa 4 la sută dintre participanții la sondaj semnalează persistența lipsei de interes pentru investiții. Ramurile în care estimările au fost mai puțin optimiste (agenții economici apreciind că volumul investițiilor va înregistra un recul comparativ cu luna aprilie) sunt: industria ușoară, industria de mașini și echipamente și industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou.

Rata profitabilității se menține pe un trend favorabil

Pentru a doua lună consecutiv, aprecierile operatorilor economici participanți la sondaj asupra evoluției ratei profitabilității sunt favorabile unei evoluții ascendente a acestui indicator. Comparativ cu luna precedentă, procentajul respondenților care estimează o creștere a profitabilității s-a majorat cu 20 de puncte procentuale (de la 27,3 la 47,3 la sută), fiind superior cu aproape 42 de puncte procentuale celui al agenților economici care se așteaptă la rezultate mai slabe (procentajul acestora menținându-se la un nivel de circa 6 la sută, similar lunii precedente).

Producătorii care speră că vor reuși să-și îmbunătățească performanțele, sporindu-și rentabilitatea, provin din ramuri cum sunt: industria de prelucrare a petrolului (76 la sută dintre opinii); metalurgie (73 la sută); industria materialelor de construcții (50 la sută); industria chimică (40 la sută); industria de mașini și echipamente (38 la sută); industria ușoară și industria extractivă (34 la sută); industria de prelucrare a lemnului (30 la sută).

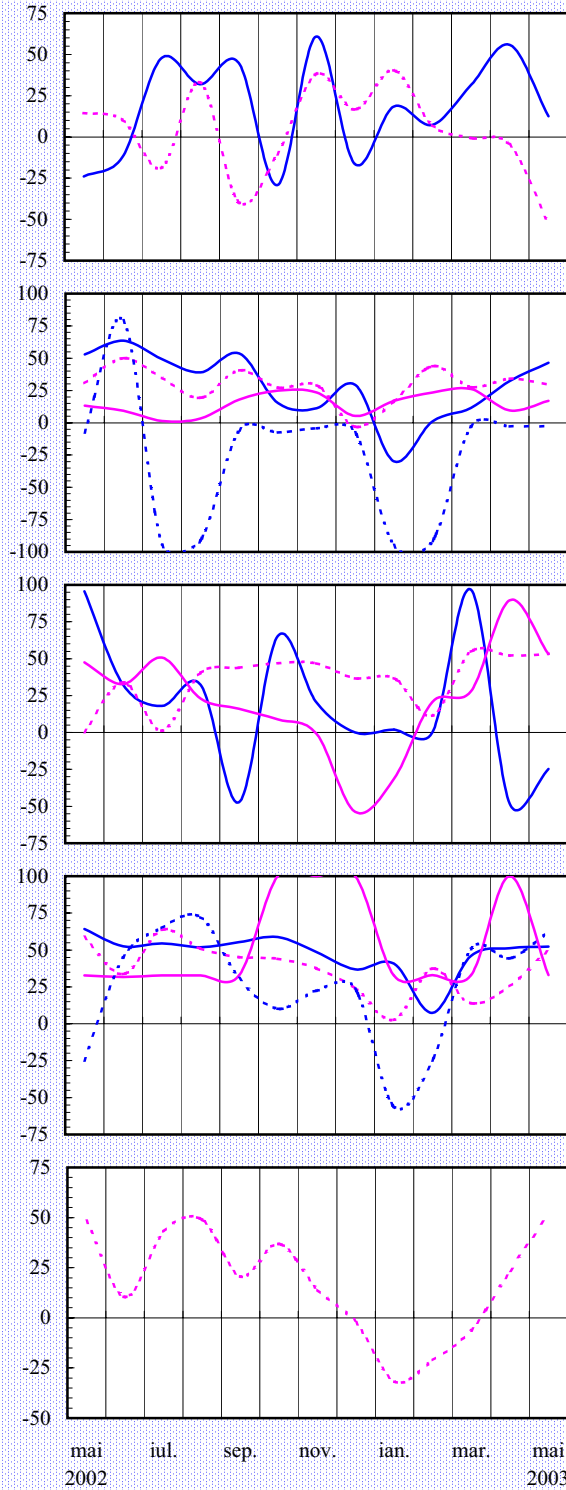
O rată mai redusă a profitabilității este estimată de circa 6 la sută dintre participanții la sondaj. Respondenții care se înscriu în această categorie provin din industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou (67 la sută), precum și din metalurgie (14 la sută), industria de prelucrare a lemnului și industria alimentară (9 la sută).

Preocuparea pentru creșterea nivelului productivității muncii și pentru reducerea costurilor, precum și finalizarea lucrărilor de modernizare și re tehnologizare vor conduce la menținerea nivelului actual de rentabilitate în opinia a circa 43 la sută dintre cei chestionați (cu 20 de puncte procentuale mai puțin decât în luna aprilie).

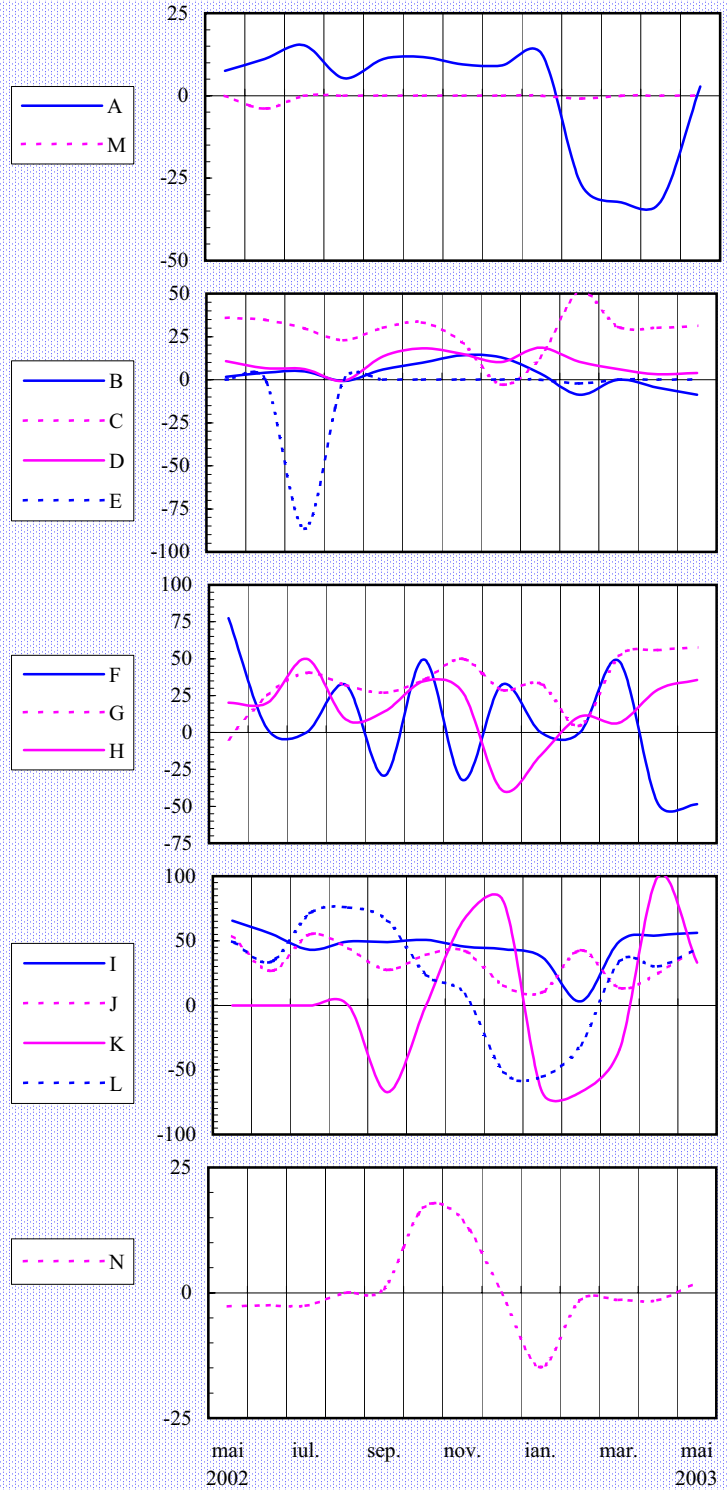
Evaluarea volumului comenzilor totale

Evaluarea volumului comenzilor pentru export

(soldul opiniilor exprimate - %)

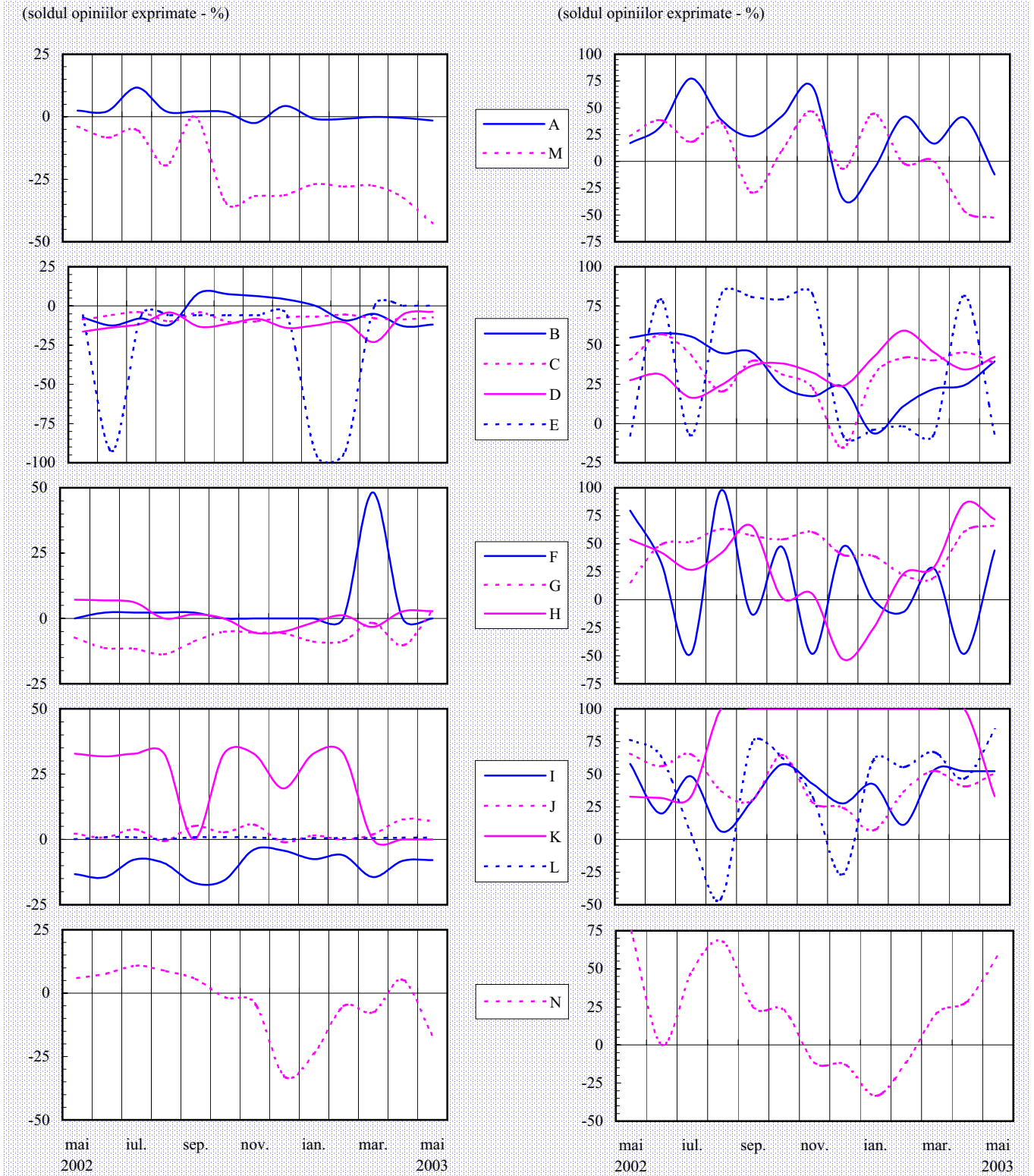
(soldul opiniilor exprimate - %)

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea stocurilor de materii prime

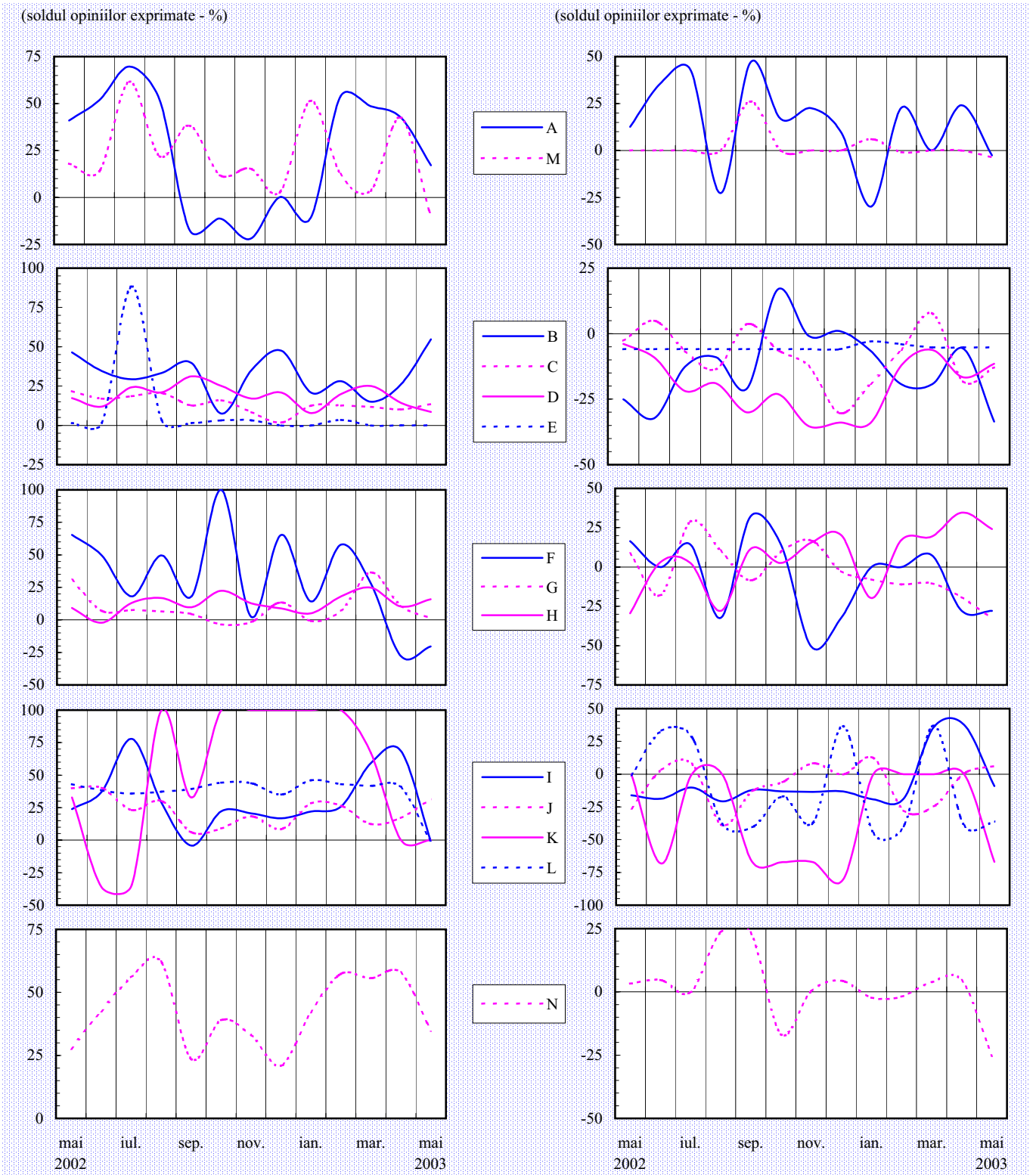
Tendența preconizată a producției

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Tendența prețurilor de producție

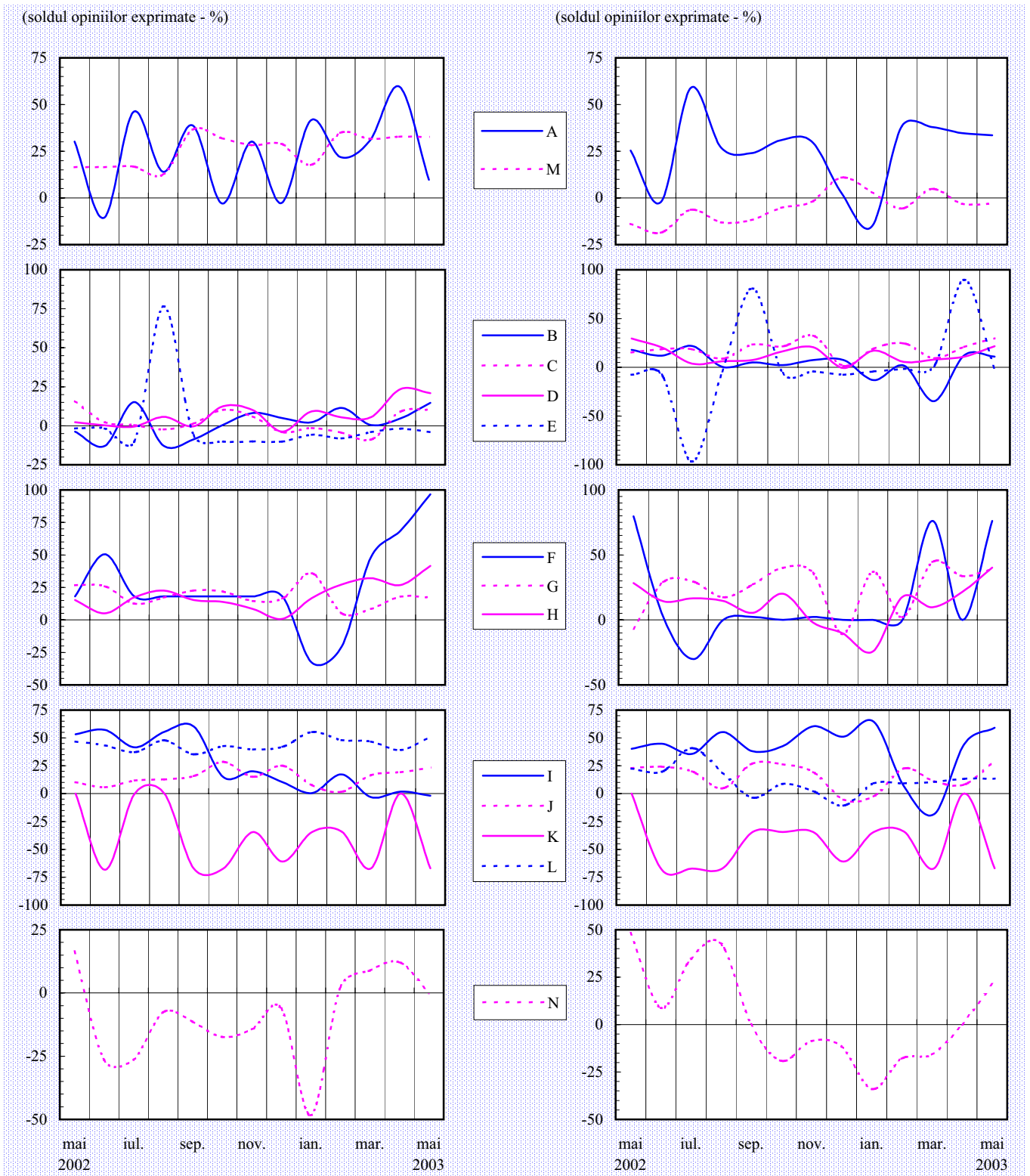
Evaluarea stocurilor de produse finite

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

A - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;

B - alimentară și băuturi; produse din tutun;

C - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;

D - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;

E - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;

F - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;

G - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;

H - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;

I - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;

J - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;

K - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;

L - mijloace de transport;

M - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;

N - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

N o t ă

*Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 16 mai 2003.
Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale
a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de
Direcția Studii și Publicații, tel. 021/312.43.75, fax 021/314.97.52.
Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări
este permisă numai cu indicarea sursei.*

internet: <http://www.bnro.ro>

ISSN 1453 – 8989